

The First English Bi-weekly in Andhra Desh, The only Telugu News Paper in
H E H The Nizam's Dominion.

గోలకొండ పత్రిక

వైది బుధవారము శనివారము ప్రకటింపఁ బడును

హైదరాబాదు - దక్కను

103141

GOLAKONDA PATRIKA. HYDERABAD Dn

సంపుటము ౫ } ప్రచురణానామ సంవత్సర ఆశ్వియుజశ్రావణ శనివారము 27-9-30 { సంచిక ౩౯

విజేంటు కౌలయును

మా పత్రికకు చందాదారులను కూర్చుటకు నిగువ స్థలములలో ఏర్పాటుకావలయును:—

౧. సికింద్రాబాదు, ఆధవనగిరి, ౩. బహగూను, ౪. వరంగల్లు, ౫. మహిబూబాబాదు ౬. ఖమ్మం, ౭. చిక్కాబాదు, ౮. నుహిబాబాదు ౯. నిజామాబాదు, ౧౦. చెజవాడ. ౧౧. కరీంనగరము, ౧౨. నాందేడు, ౧౩. గుల్బర్గా, ౧౪. సూర్యాపేట, ౧౫. సిరిసిల్లా, ౧౬. దేవరకొండ, ౧౭. ఆసిఫాబాదు వివరములై దిగువవారికి వ్రాయును.

మేనేజరు

గోలకొండ పత్రిక

శ్రీరావుబాదు హైదరాబాద్ దక్కన్.

ఉచితము

బియ్యము, సూనె, పిండి

మిఠాయి కుఉచితముగ

దిగువవారిని విచారించును:—

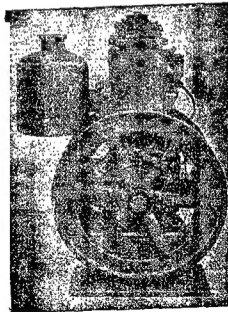
Patny & Co

James Street, Secunderabad.
Branch sadar Bazar, Parbhani.

ఉచితము

ఆలోచన

ఎస్టిమేట్లు చెప్పబడును.

పాట్ని అందుకొ

యంత్రసామానులు, వస్తువులను దేయవ
జేయునీధి, సికింద్రాబాదు.
బ్యాంకింగ్ వాసుల వద్ద.

9 **INSIDE ANY MACHINERY & STORES!**

M. H. DINSHAW & CO
APOLLO STREET BOMBAY

గోలకొండపత్రిక

సూత్రధారుడు - నాటకశక్తి - సర్వేదమండలి

గోలకొండ నాటకము లండ సగరమున
 వందలకు పైబడిన రెండవవారమున పునర్వివరమును
 నాటకమండలి కార్యనిర్వాహకులు తీవ్ర ప్రచార
 ము చేయబడుచున్నది. పనులుగల పాత్రధారులను
 నియమించినారు. కొందఱుచేత లండకావగరమునకు
 కలసివచ్చిరి. మిగిలిన వారిలో గా
 కెడలగలరు. ఈ ప్రదర్శనము యెంతో యోగ్యము
 జేర్చింది, ఎన్నో నుండియో కృషివలెనీ
 చేయబడుచున్నది కాన ప్రజలన చర్చియందును
 ప్రాముఖ్యము బడయుగలదు.

గ్రంథకర్త

ఈ నాటక గ్రంథకర్త పర బాధనము
 గారు. వీరు రెండు సంవత్సరములు కృషివలెనీ
 ఈ నాటకమును వ్రాసె. పాంచునామమునందలి
 పంచవారము చేసి, ఎందరో పాత్రధారులను
 దర్శించి, ఈ గ్రంథమును వ్రాసె. ఈ నాటకము
 వందల సంవత్సరములు బ్రతీక్షణమును ప్రదర్శించు
 చున్నాడు. దీని గ్రంథకర్త రెండవవారము చేసి
 యున్నాడు. కాని గ్రంథకర్త రెండవవారము
 విడిచియును కావచ్చును చెందరా లేదో తెలియ
 కనుపిండు. వీరికిరెవ్వరికి యుచుకాక మొదలగల
 యునున కొందఱునున్నారు. పునర్వ్యవస్థను
 నాటివరకేదైన నిర్ధారణకాగలదు.

పాత్రధారులు

ఈ నాటకము పాత్రధారులలో నాలుగు
 విధములుగా వారున్నారు. ఒకరు స్వర్ణరేఖ
 కాలు. రెండవవారు భారతీయ ప్రజల తల్లివార
 మనియెప్పుకొనెడివారు. మూడవవరగతిలో ఆంగ్ల
 యుడిచుకావలయునై యున్నవారు. నాలుగవవారు
 భార్య బ్రతీక్షణముచేయులు. నాటకము యెక్కడ
 ఆయా పాత్రల పోషణమునకు ఆయా తరగతికి
 తెలిసినవారి యుండవలయునని కార్యనిర్వాహక
 కులు వలచిరి కాన యీ యేర్పాట్లచేయబడినవి
 వీరందఱును భారతీయమేకాక పునరవస్థలో
 కూడ కొందఱును యేదోవిధమున ప్రసిద్ధిపొందిన
 వారు కాన ఈ నాటక పునర్వ్యవస్థనునకు వచ్చి
 యెప్పుడైన పలువురు ఈ నాటకాని మానలు
 తలచుచున్నాడు.

సంజేషము

కాని రెండవ పాత్రధారులకు కేవలము
 ప్రెమకాగారి రచనలపైనే నాటకమున ప్రదర్శిం
 చిన ఆకర్షణమునకు నుండవలసి సంజేషించు
 చున్నాడు. వీరు మోతీలాలుగారిచే రచయించిన
 "అభినివేశ స్వరత్నము" అను కావ్యము
 దీనిని ఆర్యములు ప్రదర్శించిన భాగమునందే
 అనుచున్నాడు. వీరియ "కావ్య" ప్రదర్శనను
 బు యోగ్యములలో చాలమంది ఆకర్షించు చు
 న్నది. స్వర్ణరేఖ రచయితలైనవారు దీనిని అం
 కములుగాక సిద్ధముచేయబడిన కవన ముగా
 గ్రంథములనుండి ఆకర్షణమునునైన అంకములును

నెట్టివి ప్రదర్శించిన నాటకము భాగమునంద
 గలదు.

పోషకులెవరు?

వీరేనాటకము ప్రదర్శించబడుచున్నది
 ఒకానొక ప్రయత్నము పోషకశక్తియను నాటక
 ము. అక్షరాలవార ప్రకారమనాటకమునంద
 బ్రతీక్షణ సామగ్రినియధాన ముంతురుగా రామ
 మోక్షలక్ష్మణుల పోషకశక్తియను బడును.
 ప్రపంచములో ప్రముఖమైన వ్యక్తి పోష
 కశక్తియను నాటకము అపాధారణమై
 నడచును చెప్పవలయును. వీరికి నాటకము బడును
 సంతకాలముకుబడు వ్యవధిలేనందున వీరిని
 నుండబడునాటకపురస్కారమునందే కొరబడిరి.

సూత్రధారుడు

ఇక నాటకమునందలి పోషకులను వక్త
 ము. ప్రతిపాటకమునకు సూత్రధారుడును
 నాటకాధారము. ఈ కార్యభారము జెప్పుగా
 రియైన బడినది. వాటిపాత్రలను సమర్థుల పోషిం
 చగలరని తలచుచున్నాడు. నాటకమునొక్క
 పాత్రకేవలము, సూత్రధారులబట్టి యుండును.
 నాటకమునొక్క విశేషము సభ్యులకందవల
 ట ఇవే ధర్మము. ఇంకొక యకాక నాటక
 పాత్రగ్రంథము ఒకాపాత్రతలకేతలవల బడును
 ను. కాన అద్దానినొక్క సభ్యులకు సూత్రధారు
 డే ప్రతీకము కలిగించవలసియుండును.

పునరవస్థము

నాటక పరిసరంపరకు పునరవస్థము
 ప్రెమకాగారి గ్రంథములోనిదే. ఈ అంకమును
 పునర్వ్యవహారు బ్రతీక్షణ వారు వలసి అంధ
 ఇండియనుల మార్చెను. వీరియ ఒక ఆంగ్లేయు
 మనాసినవలయుములు ఆంగ్లేయలే సమర్థ
 తతో పునర్వ్యవహరని కార్య నిర్వాహకులు
 తలచుచున్నాడు. ఇది భారతీయుల నాకావంశ
 కున్నను బ్రతీక్షణవారి మాత్రము సంతోషకర
 ముగనుండగలదు.

నాటకశక్తి

కాని నాటక ప్రదర్శనము భారతీయ నటకులు
 ఒకటిను ప్రదర్శించగలరక్తియు. అట్లే గలన
 గుణము, అభివ్యక్తి, కోపము, కామము, ప్రేమకుల
 నేకాక పునరవస్థమును పునర్వ్యవహారు పాత్రధారు
 లుబడుచుండగలరు. పాత్రధారులు అభివ్యక్తి
 ముగములనుప్రదర్శించి కార్యనిర్వాహకులను
 బడయవలసిన సమయమిదేకాన వాటికిరెవరిని
 నొకరు మించు చు ప్రయత్నింతురు. భారతీయ

నటకులలో మహమ్మదీయ, క్రిమియన్, బ్రాహ్మణ, ప్రా
 బుతీకరు, అయ్యలు మున్నగువారు తమస్వవి
 యుపపాదిన పాత్రలను బాగుగ పోషించగలరు.
 బ్రతీక్షణ పాత్రధారుల చేర్చింకను పోషించు బడలే
 దుకాన వారినిగూర్చి యెట్టి అభిప్రాయము నూచిం
 చుల కవశాములేదు.

నాలుకామలులు

నాలుకామలులు శ్రీలు పాత్రలను బాలకులను
 పురుషులను నాటకరంగమున శ్రీ పాత్రలు
 ధరించి ఆకర్షణకరముల ఆచారములనునవి. కొం
 తరాలమునుండి శ్రీపాత్రలు శ్రీలే చేయవలయు
 నని నాటకకళా విమర్శకులు సూచించుచున్నాడు.
 ఇదియేవచ్చియుండునని కావాలి. ఈనాటక
 మందలి నాటక శ్రీలే చేయబడుచేసినారు. ఇంతవర
 కు వంగరాష్ట్రమునందలి మహానాథులైన ఈ
 రమునందుకు సమర్థులైన, వ్యవహారయ
 గు వీరినున్నవారిని కూడ అభ్యర్థించినట్లున్నాడు.
 వారొక్కొక్కనొకనొక నాటకమునకుగ్రంథకర్తలనుకలగలదు.

సర్వేదమండలి

సర్వేదమండలివారుకూడ కొన్ని రంగముల
 పునర్వ్యవహారుల పై సభ్యులైనారు. వీరికి ఇన్నా
 యరవా పాత్రధారియైన పాత్రధారిచగలను. ఇది
 దులుకూడ కొన్ని పాత్రధారిధరించి తమధర్మము
 నిర్వహించుచున్నవారు. వీరు రెండుపాత్ర నిర్వహణ
 మునకు న్నననునంపించున కొనుటకై కావాలి
 అందరికీమై మొదల అంధు చేయవలెను. వీరికి
 నైపు బ్రతీక్షణవారియొక్కయు, రెండవైతై భార
 తీయ ప్రజలయొక్కయు, మొదల బడియవలయును.
 కాన వీరికిచాల కృషివలసివలయును.

మొదలయెట్లు

ఈనాటకమునందు చేయబడు కాంగ్రెసుమండ
 లివాదవిరాగించినపుడైనపుడెప్పుడగుగల
 దని ఆశించు. కాంగ్రెసువారికి కలవాకావలములే
 కకాడు, ఇట్టి నాటకముల నాడగలదనియెను వా
 లి కాంగ్రెసువారిని సమయ ఇంద్రజాలములు
 లేదు. నాటకమునొక్క పాత్రకేవలము గూర్చి
 ఇంతిన్న హెచ్చరికైన ప్రేమకులు చూడవల
 సినచేయుమండవలయు, అట్టిది తగునని తలచి
 యు ఇంతికి తోసి స్ఫూర్తిచెందను. ఇంత విషయ
 ములు లండకావగరమునందు జేయుచున్నారే సమయ
 నూచిందవారికి తేలవడగలవు.

మహాలిక్ష్మిపూచయములు

హైదరాబాదు అధికారిక పత్రిక

హైదరాబాదు అధికారిక పత్రికలోని పత్రికానిధి, సంవత్సరమున ౮-౩౭ లక్షలు నిలువని అంచనా వేయబడినది. హైదరాబాదు తనమూర్ఖులు చేయబడవలసిన నిలువ శతాబ్ద మిప్పుడే అంతరించినది తోచుచు నది జతాభివృద్ధి ముఖ్యముగా అవసరమై నది. పిలవ హైదరాబాదు అభివృద్ధియందు ఉపకరించుటచే (ప్రతిష్ఠించెడిది). గత లలో విద్యాభ్యాస గ్రాంటునందు చాల పనిచేసి, ఈరాష్ట్రమున చాళుఖ్యులసంఖ్య కొద్దిగ పెంచుకొగలదు. ఇచ్చేదముగ భివృద్ధి కరముగని ఇతర విషయములందు లభ్య శివరిత్రలు తొందరగా అభివృద్ధి పర హైద్రాబాదునుండివిస్తే అధికభాగం లందు. పిలవ ఇతరభాగలవలె విద్యా గాడ అభివృద్ధి మొనగబడినది. గని వ్యయవరచ బాలక పోయెను. సర్ గారు రాష్ట్రమున అధికారికాంశమున (Department of Alienation) పనిచేసెడివారు. ఈవిధాన మననందింశు మూడు లేక నాలుగుసంవత్సరములలో మొత్తము నిర్ణయింపబడును. ఒక సంవత్సరములోని భనము సంవత్సరాంత కాలంలో చేర్చుకొనక అభ్యాస రేపడన మునకు గాను, నొనగబడును. దీనివలన అధిక యిట్టియందె యుండక నిరవస్థయము న మార్చవలసివచ్చును. ఈ విధానము తా నెయగలిగినది సర్ హైద్రాబాదు తెలుపుచి, నిధుల నిరవస్థయంలో వివిధమైన కష్ట నిధినిధులలభ్యమగుచో ఇదియెంతయుమేర ని ప్రస్తుతము హైదరాబాదునందు ప్రవృత్తి కాక సమర్థులగు శాఖాధికారుల మొదలె యిలవనము లేనపుడే ఈ శాఖాధికారులము లెట్టింది కలగును. హైదరాబాదు యొకంధ్రానము, ఇంకను బ్రిటిషు ఇండియాతో మైన అభివృద్ధి కలుగ లేదు. ప్రాథమికవిద్య నిర్వహణయెయనకును హైద్రాబాదు వ్యయ వివరిన అవసరము కలదు. పరిపాలన వ క్రూడ మార్పుచేయవలసి యున్నది. పిలవన్న సంస్కరణములకు అభివృద్ధియమున్నది. ఇచ్చేదమునామవిద్యావనామభివృద్ధి ప్రాథమిక విద్యావిధానము కోరబడి యిధనము కావలసియుండును. కేసుక సర్ హైద్రాబాదులో, ఇతర మండలములు, ఆదాయ నిధులము చేయవలసి విషయములను దృఢపరచుటకు కోసమేనాము.

(మొదట)

హైదరాబాదు బడ్జెటు

హైదరాబాదు ప్రభుత్వపు ట్రాన్సిజన్సలగ సర్ హైదరాబాదు ప్రయోగించిన బడ్జెటుబాదిను, సంవత్సరపు ట్రాన్సిజన్సల పాక్షికముగ మున్నుల గన్నట్లుగలదు. 1929-30 సంవత్సరమున ఎనుబదిలక్షల ఇద వడయేవలె రూపాయిలు నిలువ చే కూ ర ను. 1930-31 సంవత్సరమున 839 లక్షల 21 వేల రూపాయల చేరవలసియు, ఇదన్న 780 లక్షల 78 వేల రునవియు, నిలువ 50 లక్షల 40 వేల రునవియు, అంచనా వేయబడినది. హైద్రాబాదు స్టేలు నైర్వేను హైదరాబాదు సంపాదమువారు కోసము బడ్జెటులో గమనించగన ప్రధానవిషయము. మరీ యొక ముఖ్యవిషయము; కుంగభద్రనీటిని వ్యవహారముగా భివృద్ధిని, విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తి, కిది ఉపయోగించవలెను. ఈవిషయమున హైద్రాబాదు ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యము ప్రభుత్వమువారిలో చేరుల గలువ విశ్వయించిరి. కుంగభద్ర ప్రాశస్త్య కరువు నివారణ కుపయోగించునది, బాక్సింగ్ హోరల్లు

మూసగురు సూచించిరి. కుంగభద్రకు కట్టుబడు తిమ్మపూర్ణము మూపురం క్షింపబడెను. రెండువర్షములకొద్దీ ఎక్కువ నుండునని, మహాను ప్రభుత్వమువారు గ రి. హైద్రాబాదు ప్రభుత్వమువారి సమీక్షించి ముగి తుంగభద్ర ప్రాశస్త్య పద్ధతులకు మండుములలో నిజీకతపు వొలగిపోగల; వివరీ నశ్వరీమిత్రము హైద్రాబాదు ప్రభుత్వ వివరీ పరిపాలనరూపాయిలను ప్రశస్తిచేంచి, పూర్వము హైద్రాబాదు స్టేలునైర్వే కంపెనీ పాలనమునైన ముడిచిది. దీనిని హైద్రాబాదు వారు కొన్నిచేసిరి. ఇకపాడ నైర్వేరీ రి, అద్యక్షి వర్తిల సాకర్యము వివిధ రెవెన్యూకంపెనీలను సమీక్షించి సమీక్షము. అభ్యాస పెరగుటలమార్పులు ప్రాశస్త్యముగ గి బడ్జెటులను ఏర్పాటు గాచియుటలో, సర్ గారు చూచిన దూరదృష్టిని ప్రశంసించుటకు సంధియుమేలు.

[అధికారిక]

శ్రీరామదురాధిచేట్రీకల కంపెనీ వా తెనుగు ఉర్దూ నాటక ప్రదర్శనములు

నాగకర్నూలులో వారి స్వంతశివమీలకలలో ఎల్కాట్రీకలములు వందరంగుల భాగలలో అమ్మలముగా ప్రదర్శింపబడుచున్నది.

తెలుగు నాటకములు

- (1) విక్రీయ కళిక
- (2) ప్రహేళిక
- (3) కృష్ణలీల
- (4) నావిక
- (5) జయంతి జయపాలము
- (6) సతీ అనసూరు
- (7) సతీ తులసి
- (8) సర్వహరిశ్చంద్ర
- (9) లంకా హనము
- (10) సంభారా రామాయణము
- (11) సంభారా మహాభారతము
- (12) కలకర్త
- (13) దళాపతరము
- (14) చిత్రకవలీయము

ఉర్దూ నాటకములు

- (1) మార ఇస్లాం
- (2) చింతామణి
- (3) మానీ అరబ్
- (4) వివిధకావ్య
- (5) ఇందక నభా
- (6) భూలే సూరత్ లలా

- (4) వి. పెద్ద లక్ష్మణము
- (7) వి. పార్వతి బాయి
- (9) వి. వెంకటరాయి
- (11) వి. రామాబాయి
- (13) వి. వరదాబాయి
- (15) వి. కమలాబాయి

బొంబాయి రహస్యరెవెన్యూలచే వార్తయను పరచామున్న బొంబాయి పరిపాలన చే బంగారుపన్ను సాంబా దెన్నెలున్న మూడులకు తముగా నుండును. ఈ కంపెనీవారు కంబూ, సిల్వరీయా, నక్కా మొదలగు రూపన్న పరీక్షేకముల మహారాజుల వల్లను బహిష్కారం వల్లను అనేక పరీక్షములను, పన్నుపరీక్షములను బొందియున్నార పరీక్షావేషదారుల వివరములు:

- (1) వి. వెంకటరాయ:—అనేక బంగారు ప పొందిన పరీక్షానపు భారి.
- (2) వి. పిలవేశరాయి:—పరీక్ష గానములయంద నిపులకతో అత్యవేష అనేక బంగారు ప గొలుసులు పన్నుల ప పొంది యున్నాడు.
- (3) వి. లక్ష్మణరాయి:—పరీక్షానములైన ప్రియ ములదెంచి అత్యవేష గా తనపారిలోను అ ముగా గాన అభివే గ్యములచే పరీక్షాన బంగారు పరీక్షములను లను పన్నుల ప పొందియున్నాడు.
- (4) వి. మోహనరాయ:—రెండువేషధారణము అ పిల్లలాయను.

- (6) వి. కమలాబాయి
- (8) వి. పార్వతి బాయి
- (10) వి. పద్మావతి
- (12) వి. రాధాబాయి
- (14) వి. బగన్నాబాయి
- (16) వి. బగన్నాబాయి

మీలరెండు కమగా మిలలే చేతులలను సాగరమున నోలూ మీదాదా సాద ప్రశీనాకమునందు (కామిక్) అభివేష చేయబడును.

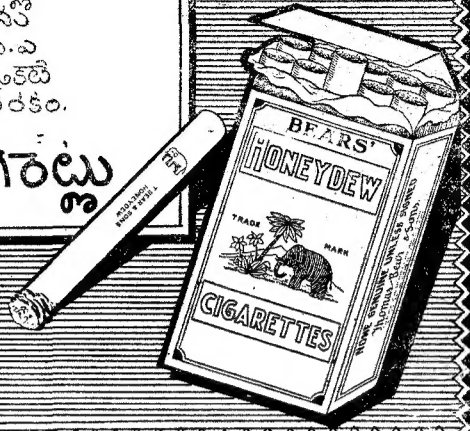
సెన్సిటూప్రపంచము

ప్రభుత్వము ఆకట్టు వివరము 3, 2, 180.
100 080
ప్రైవేటు రు 3, 2, 1, 8. అణాము.

ఈశిగరెట్టు
అన్నిదోటను
దూరకును. ఎ
లంపిండు ఒకటే
దోర, ఒకటే రకం.

వానిద్యూశిగరెట్టు

మూడు
అణాలు

గోలకొండ బుక్ షాప్

౧ వెళ్లితల విక్రయచక్రిక	౧౨-౦౦
౨ సంశ్లాఘనము	౧౦-౦౦
౩ పంచముల చరిత్ర	౧౨-౦౦
౪ భారతీయ శ్రీ భక్తములు	౧౨-౦౦

ఈ నాలుగు గ్రంథములు ఒకేసారి తెప్పించును

చుగనునాటి ౧౦ రిప్పన్న చరిత్రము ౨ టీకెట్టి

రామకళకము ౩ బమ్మెర పోలనామాత్య విజ

యము ౪ తుల్యవాణి ౫ కృష్ణలహరిమొ గ్రము

ఒక రూపాయి పుస్తకములుచిత్రమంగ నివ్వబడును.

లివాల ఖచ్చులు చేయ.

కొప్పుకుమారియ్యతలు నూటికి రు ౩ లు

గోలకొండ బుక్ షాప్

NO. ౧, (నూపులూరు హైదరాబాదు (బెక్కెం)

శ్రీహను సుదర్శన హోటలు

(Sudershan Hotel)

అబ్రహం గంగులూరు

విశాలమైన గదులు, పరిశుభ్రమైన రుచికరమగు భోజనము వగలయునకు మధ్యర ఆస్థులు. కార్యా లయములు, పాతశాలలు, మార్కెట్టులు బహు మువలగునది అందుబాటుగా గలవు. ఒకేసారి ద ర్శించిన అన్నియు వికలము కాగలదు. భరణు అతిశౌక. పెంజన వివరములు కనుగొనుదు.

మీనాబు

గోలకొండ పత్రిక

ఏ జంట్టు

హైదరాబాదు

1 జి. జి. మూర్తి	దిగవ
2 నా. గోకంఠరవర్మ	రెవెన్యూబాదు
3 కాలివాను విక్రమిహిత	"
4 జి. యశ. మహాశా	గోలకొండ
5 భవాని అంబికా స్వామి	"

డొంగరె బలామృతము

వివరములు చలన

బలహీనతను
హాగొట్టును

బిడ్డలకు బలములచ్చి

నాశ్యము కలిగించును
ఒక బుడ్డి వెల రూపాయి

హస్త భిక్షువులు. అలాలు

ప్రెస్ చొటులమనకు దొరకును
A. T. DONGRE & Co,
GRIGAU, BOMBAY

గోలకొండ పత్రిక

నూపులూరు హైదరాబాదు బెక్కెం.

సంపత్తరము చంపా

రు. ౨-౦-౦

3-౧-౦

విజ పత్రిక ౦-౧-౪

అమృతాంజనము

రలనొప్పులు, వాస్తవ్య వొప్పులు, పక్షవాతము, జెనుకులు, శీపులు, వాపులుఅను గోలకొండకు ప్రత్యాయుధము.

అమృతాంజనము డిప్

మద్రాసు బొంబాయి